

Д.А. ДАВИДОВ

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, м. Київ, 01601, Україна
davydov-botany@yandex.ru

НОВІ ВИДИ ДЛЯ ФЛОРИ ЛІСІВ РОМЕНСЬКО-ПОЛТАВСЬКОГО ГЕОБОТАНІЧНОГО ОКРУГУ

Ключові слова: флора лісів, нові види, Роменсько-Полтавський округ

Роменсько-Полтавський геоботанічний округ лучних степів, дубових, грабово-дубових (на заході) і дубово-соснових (на терасах річок) лісів та евтрофних боліт за геоботанічним районуванням Української РСР (1977) входить до складу Лівобережнопридніпровської підпровінції Східноєвропейської провінції Європейсько-Сибірської лісостепової області. Загальна площа території становить близько 30 000 км².

В адміністративному плані регіон дослідження охоплює більшу частину Полтавської області (крім південних районів), південно-східну частину Чернігівської, південну — Сумської та західні райони Харківської областей. Лісова рослинність є одним із зональних типів угруповань, проте для регіону характерна найменша залісненість у межах лісостепової зони (приблизно 12 %). Вона представлена дубовими, грабовими, сосновими, березовими, вільховими, вербовими, тополевыми лісами. Дубові ліси приурочені переважно до розчленованих правих берегів лівобережних приток Дніпра — річок Сули, Псла, Ворскли, а також їхніх приток; невеликі площі вони займають і на терасах. У західній частині регіону поширені грабові та грабово-дубові ліси, тоді як у східній — у формуванні деревостану збільшується участь *Acer platanoides* L. та *Tilia cordata* Mill. На борових терасах річкових долин округу зростають соснові та дубово-соснові ліси, більшість масивів яких має штучне походження. Невеликі площі на зниженнях других терас Псла та Ворскли займають пухнастоберезові ліси, у складі яких відзначено чимало бореальних представників флори. У заплавах річок Удаю, Сули, Хоролу, Псла, Ворскли, Коломаку, Мерли також трапляються клейковільхові, біловербові і топлеві ліси, а в долинах Орчика та Берестової — ламковербові ліси.

Окремі відомості про флору лісів округу знаходимо у багатьох працях (Шмальгаузен, 1886; Краснов, 1890; Іллічевський, 1927, 1928; Гринь, 1949; Байрак, Стецюк, 2005, 2008; Гомля, Давидов, 2008). Проте аналіз літературних джерел дає підстави стверджувати про фрагментарність вивчення лісової флори означеної території. Було досліджено лише деякі лісові масиви, переважно в межах природно-заповідних територій (РЛП «Диканський», Опішнянська і Прилуцька лісові дачі, заказники і пам'ятки природи в околицях м. Полтави і Полтавського району тощо).

Детальне вивчення фіторізноманіття лісів Роменсько-Полтавського округу здійснено впродовж 2007—2010 рр. За його результатами вдалося підтверди-

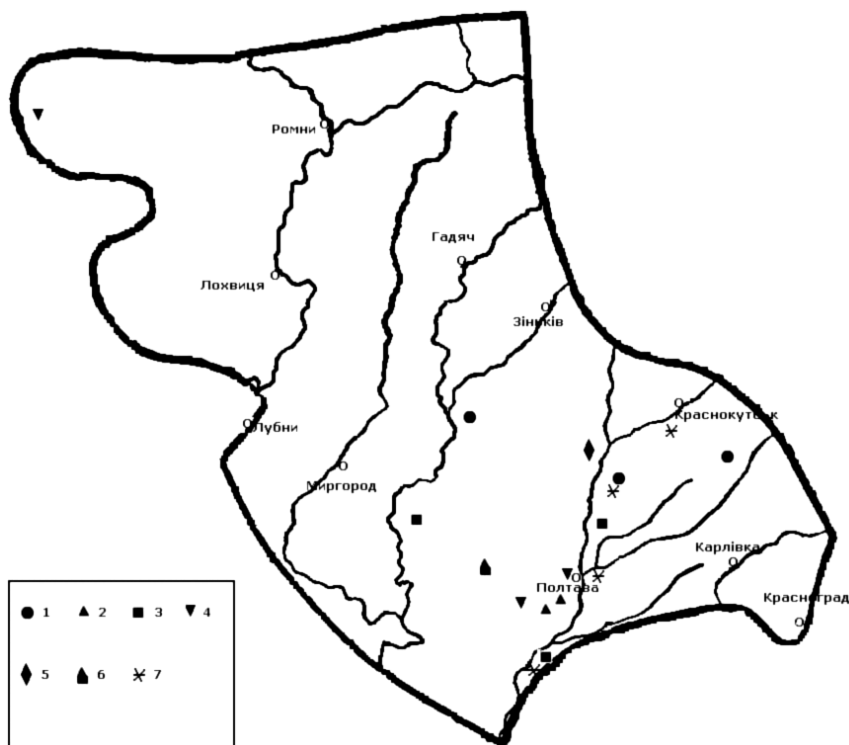

Рис. 1. Картохема поширення рідкісних видів рослин лісів Роменсько-Полтавського геоботанічного округу: 1 — *Arabis pendula* L., 2 — *Carex brevicollis* DC., 3 — *C. cinerea* Pollich, 4 — *Corydalis intermedia* (L.) Mérat, 5 — *Securigera elegans* (Pančić) Lassen, 6 — *Brachypodium pinnatum* (L.) P. Beauv., 7 — *Salix aurita* L.

Fig. 1. Sketch-map of distribution of rare wood species of the Romny-Poltava geobotanical district: 1–7 — plant species

ти зростання на досліджуваній території таких видів, як *Rumex sanguineus* L., *Arabis pendula* L., *Salix aurita* L., *Symphytum tauricum* Willd. і *Carex remota* L., вказаних лише за давніми літературними даними, а також з'ясувати місцезростання восьми нових для регіону видів судинних рослин.

Нижче в алфавітному порядку подано перелік латинських назв цих видів із вказівками щодо їхніх місцезнаходжень. Картохеми поширення охарактеризованих видів представлені на рисунках 1, 2.

Arabis pendula L.

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Чутівський р-н, за с. Іскрівка, спорадично в листяних лісах Іскрівського лісництва (кв. 21–23), особливо вздовж стежок, 20.07.2009; Котелевський р-н, біля с. Борівське, урочище «Великий і Малий Лимани», поодинокі особини в листяному лісі (Борівське л-во, кв. 86), 08.09.2009.

Рідкісний східноєвропейсько-малоазійсько-сибірський вид на західній межі ареалу. В «Конспекті флори Полтавщини» (Байрак, Стецюк, 2008) не наво-

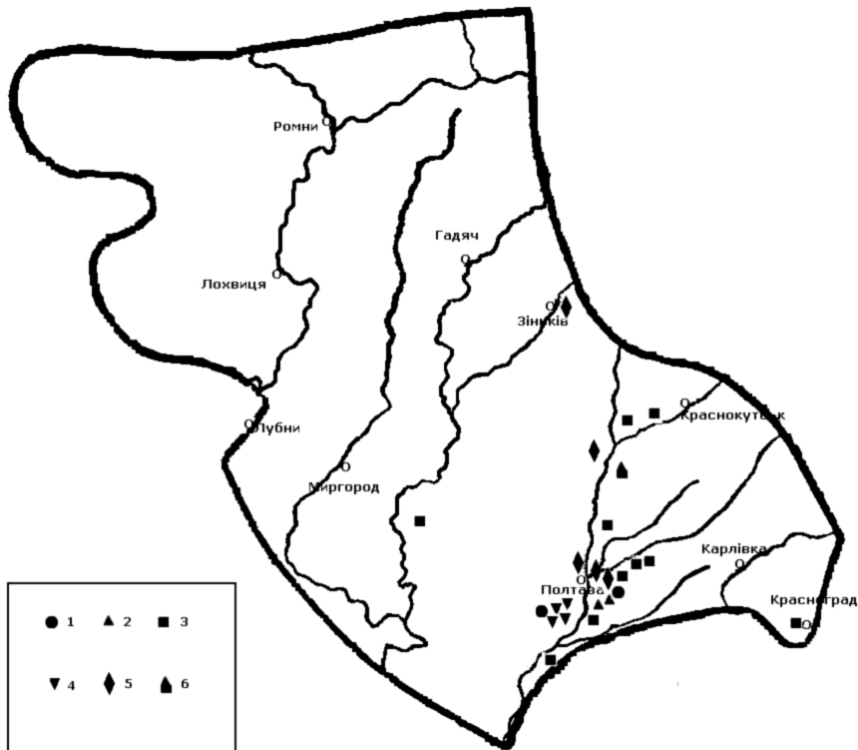

Рис. 2. Картохема поширення рідкісних видів рослин лісів Роменсько-Полтавського геоботанічного округу: 1 — *Rumex sanguineus* L., 2 — *Carex remota* L., 3 — *Senecio viscosus* L., 4 — *Symphytum tauricum* Willd., 5 — *Sedum rupestre* L., 6 — *Epilobium pseudorubescens* A.K. Skvortsov
 Fig. 2. Sketch-map of distribution of rare wood species of the Romny-Poltava geobotanical district: 1–6 — plant species

диться, хоча раніше вказувався для с. Климове колишнього Зінківського повіту, нині — Шишацький р-н Полтавської обл. (Іллічевський, 1928).

В іскрівських лісах *Arabis pendula* виявлений в угрупованнях асоціації *Quercetum (roboris) coryloso (avellanae)-aegopodiosum (podagrariae)*. Детальну характеристику екологічних умов зростання наведено в одній із попередніх праць (Давидов, 2009). Специфічним є місцезростання виду на Котелевщині: декілька особин знайдено в похідному в'язовому лісі (*Ulmetum (glabrae) nudum*), утвореному після вибіркового рубку дуба. Разом з *Arabis pendula* у травостой зростають *Stellaria holostea* L. (покриття близько 12 %), *Urtica dioica* L. (10 %), *Glechoma hederacea* L. (10 %), *Stachys sylvatica* L. (5 %), *Torilis japonica* (Houtt) DC. (3 %), *Festuca gigantea* (L.) Vill. (1 %) і поодинокі *Lactuca chaixii* Vill., *Cardamine impatiens* L. та *Athyrium filix-femina* (L.) Roth. Ценопопуляції виду на досліджуваній території нечисленні (не перевищують 20 особин, помітно переважають генеративні екземпляри), охороняються в межах існуючих об'єктів ПЗФ — лісового заказника місцевого значення «Іскрівський» та ботанічного заказника місцевого значення «Великий і Малий лимани».

***Brachypodium pinnatum* (L.) P. Beauv.**

Виявлене місцезнаходження: Полтавська обл., Полтавський р-н, західна околиця с. Бугайвка, у рідколіссі байрачного лісу, декілька численних груп, 08.07.2009.

Євразійський вид, зрідка трапляється майже по всій території України, але для Полтавської обл. досі не вказувався. У виявленому локусі зростає в угрупованні асоціації *Tilieto (cordatae)-Quercetum (roboris) aceroso (tatarici)-stellariosum (holosteeae)* на північно-східному схилі балки. Популяція (понад 60 особин) за онтогенетичною структурою є повночленною, містить як дорослі, так і ювенільні особини. Цікаво, що у цьому лісовому масиві знайдено низку інших малопоширених у регіоні видів — *Platanthera bifolia* (L.) Rich. (занесений до «Червоної книги України» (2009)), *Aconitum lasiostomum* Rchb. ex Besser та *Iris hungarica* Waldst. et Kit. (під охороною в Полтавській обл.), *Geranium pratense* L.

***Carex brevicollis* DC.**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Полтавський р-н, за с. Розсошенці (Розсошенське л-во, кв. 9), зрідка — на пологому лісовому схилі, 07.05.2007, 12.05.2008; північно-східна околиця с. Великий Тростянець, схил листяного лісу, спорадично, 15.06.2009 і 19.04.2010.

Рідкісний середземноморсько-середньоевропейсько-кавказький вид із диз'юнктивним ареалом. Для Полтавщини ми наводимо його вперше. В Україні часто трапляється на Поділлі, в межиріччі Дністра та Південного Бугу, значно рідше — в лісах Придніпровської височини між Південним Бугом і Дніпром. На Лівобережжі вказувався досить давно лише для околиць с. Проходи Краснопільського р-ну Сумської обл. (Флора УРСР, 1940), а сучасний стан цього місцезростання наразі невідомий. У лісах Розсошенського лісництва цей вид разом з іншими близькими видами лісових осок (*C. pilosa* Scop., *C. michelii* Host) виявлений в угрупованнях асоціації *Quercetum (roboris) coryloso (avellanae)-caricosum (pilosae)*. Проективне покриття *C. brevicollis* у травостой невелике — не перевищує 5 %. Стан популяції виду через постійний вплив антропогенних чинників є загрозованим, тому він потребує охорони на регіональному рівні.

***Carex cinerea* Pollich**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Великобагачанський р-н, вільхові ліси на захід від залізничної станції «Яреськи», зрідка, 22.07.2010; Новосанжарський р-н, за с. Мала Перещепина, вільховий ліс по периферії урочища «Велике Болото», зрідка, 21.06.2009; Полтавський р-н, між с. Заборяни та с. Березівка, вільшняк біля заплавного болота на другій терасі р. Ворскли, зрідка, 16.07.2009.

В Україні вид часто трапляється у лісовій та лісостеповій зонах, заходячи у північну частину Степу, але для Полтавської обл. досі в літературних джерелах не вказувався. Фітоценотична роль виду в лісових угрупованнях Роменсько-Полтавського округу незначна, в обох локусах *C. cinerea* відзначена лише поодинокими особинами в травостоях угруповань асоціацій *Alnetum (glutinosae) caricosum (ripariae)* та *A. caricosum (pseudocyperii)*.

***Carex remota* L.**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Полтавський р-н, за с. Зінці, у заболочених вільхових лісах на другій терасі р. Ворскла, спорадично, 22.05.2007; між с. Терешки і с. Зінці, вільхові ліси поряд із залізницею, зрідка, 05.06.2007.

Європейсько-західноазійсько-північноафриканський вид, в Україні спорадично трапляється на Поліссі, в Лісостепу (переважно в північній частині), Гірському Криму. В «Конспекті ...» (Байрак, Стецюк, 2008) не згаданий, хоча наводиться у попередніх працях (Іллічевський, 1927; Флора УРСР, 1940) саме для с. Зінці в околицях м. Полтави.

Численні групи особин виявлені в угрупованнях асоціацій *Alnetum (glutinosaе) urticosum (galeopsifoliae)* та *A. filipendulosum (denudatae)*. Разом із цим видом у трав'яно-чагарниковому ярусі зростають *Aegopodium podagraria* L. (покриття 3—10 %), *Rubus caesius* L. (3—10 %), *Carex pallescens* L. (1—5 %), *Glechoma hederacea* (3—7 %), *Ranunculus repens* L. (до 5 %), *Cardamine amara* L. (до 3 %), *Impatiens noli-tangere* L. (до 3 %), *Milium effusum* L. (до 2 %), а також рідкісні для регіону *Chrysosplenium alternifolium* L. (домінант ефемероїдної синузії), *Sanguisorba officinalis* L. (обидва види під охороною в Полтавській обл.), *Circaea lutetiana* L. (південна межа ареалу на рівнині) та *Rumex sanguineus* L. (див. нижче).

***Corydalis intermedia* (L.) Mérat**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Полтавський р-н: м. Полтава, Пушкарівський ліс, часто, 24.03.2007, 30.04.2010; за с. Мачухи, байрачний листяний ліс, невелика група, 28.04.2007.

Європейський вид, в Україні зрідка трапляється у Карпатах та лісостеповій зоні. Найближчі місцезнаходження на Лівобережжі — у Харківській області, в околицях міст Харкова, Люботина та Мерефи (Флора УРСР, 1953). За літературними даними, вид зрідка трапляється в ефемероїдних синузях дібров верхньої течії р. Удай в Ічнянському районі Чернігівської області (Любченко, 1988). На території Полтавської області знайдений уперше.

У першому локусі *Corydalis intermedia* зростає в угрупованні асоціації *Tilieto (cordatae)-Fraxineto (excelsiori)-Quercetum (roboris) stellariosum (holosteaе)*, де разом із *C. solida* (L.) Clairv. та *Anemone ranunculoides* L. є одним із співдомінантів ефемероїдної синузії, займаючи на окремих ділянках до 20 % покриття травостою. Друга популяція дуже нечисленна, у 2007 р. налічувала лише чотири особини в угрупованні *Acereto (platanoiditis)-Tilieto (cordatae)-Quercetum (roboris) aceroso (tatarici)-aegopodiosum (podagrariae)*.

***Epilobium pseudorubescens* A.K. Skvortsov**

Виявлене місцезнаходження: Полтавська обл., Котелевський р-н, с. Борівське, урочище «Великий і Малий лимани», декілька особин у рідколіссі соснового лісу, 08.09.2009.

Комплекс *Epilobium ciliatum* Raf. agg. має північноамериканське походження і в Україні представлений двома близькими видами — *E. adenocaulon* Hausskn.

та *E. pseudorubescens*, які спорадично поширені на більшій частині її території. Порівняно з *E. adenocaulon*, що тяжіє до вирубок, згарищ та узлісь, останній вид є помітно тіншовитривалішим і зростає у забур'яненних лісах і вздовж доріг (Виноградова и др., 2009).

Знайдений нами локус — перший на території Роменсько-Полтавського геоботанічного округу, очевидно, пов'язаний із випадковим занесенням. Найближчі знахідки на Лівобережжі — у Луганському природному заповіднику (Сова та ін., 2000) та на території НПП «Деснянсько-Старогутський» (Панченко, 2005).

***Rumex sanguineus* L.**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Полтавський р-н, за с. Зінці, заболочений вільховий ліс на другій терасі р. Ворскли (Чалівське л-во, кв. 62), часто, 23.06.2007; с. Сапожине, урочище «Вільшани», дубовий ліс (Розсошенське л-во, кв. 20), зрідка, 04.07.2009.

В Україні цей вид доволі рідко трапляється у Прикарпатті, Лісостепу та Степу. Для Полтавської обл. за давніми літературними джерелами вказувався лише для околиць Полтави (Шмальгаузен, 1886; Іллічевський, 1927).

У першому локусі поблизу с. Зінці *Rumex sanguineus* зростає в угрупованнях асоціації *Alnetum (glutinosa) urticosum (galeopsifoliae)* і займає до 10 % покриття травостою. Інша популяція *R. sanguineus* знайдена в угрупованні асоціації *Quercetum (roboris) coryloso (avellanae)-aegopodiosum (podagrariae)* і налічувала всього п'ять особин. Не виключена можливість зростання цього виду на інших лісових ділянках регіону в подібних екологічних умовах.

***Salix aurita* L.**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Котелевський р-н, с. Борівське, урочище «Великий і Малий лимани», ліси біля очеретяного болота, 08.09.2009, 16.07.2010; за с. Велика Рублівка, пухнастоберезові ліси Рублівського лісництва в долині р. Мерли, зрідка, 11.07.2010; Новосанжарський р-н, між с. Мала Перещепина та с. Собківка, пухнастоберезові ліси борової тераси р. Ворскли, зрідка, 21.06.2009; Полтавський р-н, околиці сіл Копили та Микільське, березові ліси на другій терасі Ворскли, спорадично, 28.08.2009.

Бореальний європейський вид, поширений переважно у Середній та Північній Європі. О.К. Скворцов (1968) проводить південну межу ареалу по лінії пониззя р. Ками — південніше Ульяновська — Тамбова — Воронеж — Курська — Києва, відзначаючи, що на піщаних масивах ізольовані місцезнаходження є і в південніших районах, зокрема у соснових борах біля Куп'янська та Ізюма (Харківська обл.), а також в околицях м. Дніпропетровська.

***Securigera elegans* (Pančić) Lassen (= *Coronilla elegans* Pančić)**

Виявлене місцезнаходження: Полтавська обл., Зіньківський р-н, околиці смт Опішня, між с. Міські Млини та с. Діброва, по узліссях листяних лісів, зрідка, 18.05.2010 і 13.07.2010.

Реліктовий неморальний вид, диз'юнктивно поширений у Південно-Східній Європі. Занесений до «Червоної книги України» (2009). У Лівобережному Лісостепу достовірно було відомо лише два місцезнаходження в дібровах правого берега р. Сіверського Дінця (Харківська область).

У виявленому локусі вид зростає по термофільних узліссях угруповань асоціації *Acereto (campestris)-Quercetum (roboris) stellariosum (holosteaе)* на корінному схилі правого берега р. Ворскли. Популяція нечисленна, утворена розрідженими невеликими групами та поодинокими особинами (всього близько 20). Разом із цим видом у великій кількості зростають *Aegonichon purpureo-caeruleum* (L.) Holub (подекуди до 50 % покриття травостою), *Carex contigua* Hoppe, *Vicia dumetorum* L., *Clinopodium vulgare* L., *Campanula rapunculoides* L., *Lathyrus niger* (L.) Bernh., *Pyrethrum corymbosum* (L.) Willd.

***Sedum rupestre* L. (= *S. reflexum* L.)**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Зіньківський р-н, с. Шилівка, сосновий ліс на лівому березі р. Грунь, зрідка, 02.08.2010; Полтавський р-н, околиці сіл Копили та Микільське, розсіяно у соснових лісах Чалівського лісництва (квартали 27, 32, 46, 48), 04.06.2008; околиці м. Полтави, с. Вакуленці, у сухому сосновому лісі, поодинокі особини, 27.08.2009.

Ареал виду охоплює майже всю Європу, але на більшій її частині, найімовірніше, вид є алохтонним. Досить часто він культивується як декоративна рослина і нерідко спонтанно дичавіє, добре натуралізуючись у природних ценозах. На території України достовірно відзначений у Житомирській, Київській, Вінницькій, Тернопільській, Луганській областях (М'якушко та ін., 1988). На Полтавщині вказується для пониззя р. Ворскли (Байрак, Стецюк, 2008), де також, очевидно, є «втікачем» із культури (з біостанціону Полтавського педагогічного університету). У виявлених нами локусах представлений невеликими (по 3—15 особин) групами, що займають ділянки з помітно порушеним або малосформованим рослинним покривом у штучних соснових насадженнях.

***Senecio viscosus* L.**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Великобагачанський р-н, соснові ліси борової тераси р. Псел за 3 км на захід від залізничної станції «Яреськи», зрідка, 28.07.2010; Котелевський р-н: між с. Мар'їне та с. Мала Рублівка, середньовіковий (40 років) сосновий ліс, невелика група, 11.07.2010; околиці с. Лихачівка, поодинокі особини у соснових лісах, 15.07.2010; Новосанжарський р-н, біля ст. Собківка, у соснових лісах, зрідка, 21.06.2009; Полтавський р-н, с. Терешки, сосновий ліс біля залізниці, невеликі групи, 23.06.2007; околиці сіл Верхоли, Соснівка та Андрушки, соснові ліси борової тераси р. Коломак, спорадично, 12.09.2009; між селами Портнівка та Цибулі, штучні соснові насадження на боровій терасі р. Ворскли, 20.07.2010. Харківська обл., Красноградський р-н: околиці м. Краснограда, штучні соснові насадження на правому березі р. Берестови, зрідка, 25.07.2010.

Адвентивний вид, природний ареал якого охоплює Центральну і Західну Європу та Кавказ, але, очевидно, він трапляється по всій Східній Європі, окрім найбільш південних районів (Виноградова и др., 2009). Уперше на досліджуваній території ми знайшли його в околицях м. Полтави на залізничних насипах у 2007 р. (зупиночні платформи «Пост-Ворскла» та «Яківці») (Гомля, Давидов, 2008), але нині вже варто підкреслити тенденцію проникнення цієї рослини на відкриті піщані ділянки та в соснові ліси.

У межах досліджуваного регіону *Senecio viscosus*, як і попередній вид, зростає у молодих та середньовікових (до 50 років) штучних соснових насадженнях, нерідко з малосформованим трав'яним покривом (похідні угруповання *Pinetum (sylvestris) calamagrostidetosum (epigeioris)* і *Pinetum (sylvestris) nudum*). Чисельність досліджених популяцій невелика, не перевищує 10—12 особин у кожній. На території Полтавської та Харківської областей вид знайдено вперше.

***Symphytum tauricum* Willd.**

Виявлені місцезнаходження: Полтавська обл., Полтавський р-н, околиці сіл Гора і Тютюнники, схил листяного лісу, невеликі групи, 23.04.2007, 21.07.2008; між с. Буланове та с. Сапожино, ділянки листяних лісів на схилі правого берега р. Ворскли, розсіяно, 25.04.2007, 18.06.2008; між с. Квіткове та с. Буланове, листяний ліс (Розсошенське л-во, кв. 33), спорадично, 25.04.2008; за с. Великий Тростянець, поодинокі особини в листяних лісах, 15.06.2009.

Ареал виду охоплює Середню та Східну Європу, Крим, Північний Кавказ і Малу Азію. Північна межа поширення проходить приблизно по лінії Кіровоград — Полтава — Харків. У «Конспекті...» (Байрак, Стецюк, 2008) цей вид чомусь не вказаний, хоча він неодноразово наводився для Полтавської області у попередніх флористичних працях (Іллічевський, 1927, 1928; Доброчаєва, 1957). У лісах Розсошенського лісництва *S. tauricum* трапляється переважно невеликими групами як асектатор (проективне покриття до 5 %) в угрупованнях асоціацій *Quercetum (roboris) coryloso (avellanae)-stellariosum (holosteae)*, *Q. aceroso (tatarici)-stellariosum (holosteae)*, *Q. coryloso (avellanae)-caricosum (pilosae)* і *Q. aceroso (tatarici)-caricosum (michelii)*.

Таким чином, одержані дані підтверджують наявність у сучасній флорі Лівобережного Лісостепу таких видів, як *Arabis pendula*, *Carex remota*, *Rumex sanguineus*, *Salix aurita* та *Symphytum tauricum*, і дають змогу доповнити список флори Полтавської області шістьма видами (*Carex brevicollis*, *C. cinerea*, *Corydalis intermedia*, *Epilobium pseudorubescens*, *Securigera elegans*, *Senecio viscosus*), а Харківської області — одним видом (*Senecio viscosus*).

Аналіз місцезростань виявлених видів свідчить про їх недостатню репрезентативність у системі об'єктів природно-заповідної мережі Роменсько-Полтавського округу. На особливу увагу заслуговує знахідка реліктового виду *Securigera elegans* з «Червоної книги України». В межах округу цей вид потребує виняткової охорони. Для збереження охарактеризованих видів ми науково обґрунтували створення нових природно-заповідних територій — регіональних

ландшафтних парків «Опішнянський» (Зіньківський р-н Полтавської обл.) і «Рублівський» (Котелевський р-н Полтавської обл.), ландшафтного заказника місцевого значення «Бугаївський» (Полтавський р-н Полтавської обл.), а також розширення площі існуючих об'єктів ПЗФ — ботанічних пам'яток природи «Зарості цибулі ведмежої» й «Урочище Триби», ботанічного заказника місцевого значення «Розсошенський» (Полтавський р-н Полтавської обл.). Пропонуємо надати статус *регіонально рідкісних* таким погранично-ареальним видам, як *Arabis pendula*, *Carex brevicollis*, *Corydalis intermedia* та *Symphytum tauricum*, із занесенням їх до «Червоного списку видів рослин Полтавської області».

Гербарні зразки зібраних видів передані до гербаріїв Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (КВ) та Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка (РВУ).

1. Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. — Полтава: «Верстка», 2005. — 248 с.
2. Байрак О.М., Стецюк Н.О. Конспект флори Полтавщини. Вищі судинні рослини. — Полтава: «Верстка», 2008. — 196 с.
3. Виноградова Ю.К., Майоров С.Р., Хорун Л.В. Черная книга флоры Средней России (Чужеродные виды растений в экосистемах Средней России). — М.: ГЕОС, 2009. — 494 с.
4. Геоботаничне районування Української РСР. — К.: Наук. думка, 1977. — 304 с.
5. Гомля Л.М., Давидов Д.А. Флора вищих судинних рослин Полтавського району. — Полтава: ТОВ «Фірма Техсервіс», 2008. — 212 с.
6. Гринь Ф.О. Реліктові елементи у флорі Диканських лісів // Ботан. журн. АН УРСР. — 1949. — 6, № 2. — С. 39—50.
7. Давидов Д.А. Лісова рослинність долини річки Коломак та прилеглих плакорних територій // Наук. вісн. Миколаїв. держ. ун-ту ім. В.О. Сухомлинського. Сер. Біол. науки. — Вип. 24, № 4 (1). — Миколаїв, 2009. — С. 73—77.
8. Іллічевський С.О. Флора околиць Полтави (з повним списком дикої рослинності). — Полтава: Полтава-поліграф, 1-ша рад. друк., 1927. — 32 с.
9. Іллічевський С.О. Гербарій Полтавського державного музею // Збірка, присвяч. 35-річчю Музею. — Полтава, 1928. — Т. 1. — С. 141—226.
10. Краснов А.Н. Материали для флоры Полтавской губернии. Результаты флористических исследований в Полтавской губернии // Тр. Об-ва испытат. природ. при Харьков. ун-те. — 1890. — Т. XXIV. — С. 399—514.
11. Любченко В.М. Весняні ефемероїди дібров верхньої течії р. Удай // Укр. ботан. журн. — 1988. — 45, № 6. — С. 36—39.
12. М'якушко Т.Я., Орлов О.О., Удра І.Х. *Sedum reflexum* L. у флорі УРСР // Укр. ботан. журн. — 1988. — 45, № 2. — С. 21—23.
13. Панченко С.М. Флора національного природного парку «Деснянсько-Старогутський» та проблеми охорони фіторізноманіття Полісся. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. — 170 с.
14. Скворцов А.К. Ивы СССР. Систематический и географический обзор. — М.: Наука, 1968. — 262 с.
15. Сова Т.В., Боровик Л.П., Борозенець В.О. Нові види судинних рослин Луганського природного заповідника // Укр. ботан. журн. — 2000. — 57, № 1. — С. 32—36.
16. Флора УРСР. — К.: Вид-во АН УРСР, 1936—1964. — Т. 2. — К., 1940. — Т. 5. — К., 1953. — Т. 8. — К., 1957.

17. *Червона книга України. Рослинний світ / За ред. Я.П. Дідуха.* — К.: Глобалконсалтинг, 2009. — 900 с.
18. *Шмальгаузен И.Ф.* Флора Юго-Западной России. — Киев, 1886. — 783 с.

Рекомендує до друку
М.М. Федорончук

Надійшла 09.11.2010 р.

Д.А. Давыдов

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

НОВЫЕ ВИДЫ ДЛЯ ФЛОРЫ ЛЕСОВ РОМЕНСКО-ПОЛТАВСКОГО ГЕОБОТАНИЧЕСКОГО ОКРУГА

Изложены результаты флористического исследования лесов данной территории. Указано 13 видов, из которых пять были известны лишь по устаревшим литературным данным, а восемь являются новыми для флоры лесов региона. Наибольший интерес вызывают находки реликтовых видов *Securigera elegans* (Pančić) Lassen и *Carex brevicollis* DC., а также адвентивных — *Senecio viscosus* L. и *Sedum rupestre* L. С целью охраны обнаруженных популяций предлагается создание нескольких новых природно-заповедных объектов.

К л ю ч е в ы е с л о в а: флора лесов, новые виды, Роменско-Полтавский округ

D.A. Davydov

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

NEW RECORDS FOR THE FOREST FLORA OF THE ROMNY-POLTAVA GEOBOTANICAL DISTRICT

Results of floristic investigations in the forests of the Romny-Poltava geobotanical district are provided. Thirteen plant species are reported in the article. Five of them were known from old literature sources and eight are new species for the district's forests. The most interesting are localities of relic plants (*Securigera elegans*, *Carex brevicollis*) and alien species (*Senecio viscosus*, *Sedum rupestre*). Several protected areas for the found populations are proposed.

К e y w o r d s: forest flora, new species, Romny-Poltava district.